

ПРОГРАМА

для загальноосвітніх навчальних закладів

ФІЛОСОФІЯ

Профільний рівень

10 клас (70 годин)

Історія філософії

Пояснювальна записка

Вивчення філософії учнями загальноосвітніх навчальних закладів (профільний рівень) розпочинається з історії філософії у 10 класі. В 11 класі учні, що навчатимуться за відповідним профілем, будуть вивчати основи загальної та соціальної філософії, філософії історії, що буде відображено у відповідній програмі. Програма з філософії, 10 клас, історія філософії, профільний рівень розроблена з урахуванням положень Закону України «Про загальну середню освіту», Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, Концепції профільного навчання в старшій школі, Типового навчального плану загальноосвітніх навчальних закладів (суспільно-гуманітарного напрямку).

Необхідність викладання у старшій профільній школі системно-узагальнюючого, людинознавчого, світознавчого та світоглядно орієнтованого курсу зумовлена невпинним процесом гуманізації і демократизації освіти, поверненням її до визнання пріоритету загальнолюдських цінностей.

Теоретико-методологічною основою такої освіти є прогресивні надбання світової і національної світоглядної культури, визнання плюралізму думок та врахування інваріантності соціального вибору людини.

Ефективним засобом формування гуманістичної світоглядної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів є вивчення філософії, що розпочинається курсом «Історія філософії».

Курс «Історія філософії» хронологічно та логічно відтворює розвиток філософських учень. Відтак ми не маємо справи з історією якоїсь однієї філософської школи, а показуємо усю різноманітність філософських шкіл та напрямів, що, насправді, є історією філософії. Специфіка історії філософії полягає в тому, що її зміст переважно складає виклад поглядів, що відображають світосприйняття відомих філософів. Такий підхід до побудови програми передбачає можливість заочного діалогу учасників навчального процесу з відомими особистостями.

Метою вивчення історії філософії є:

узагальнення знань учнів набутих ними в процесі здобуття повної загальної середньої освіти та формування на цій основі цілісної наукової картини світу та світогляду;

ознайомлення учнів зі специфікою філософського світоглядного освоєння людиною дійсності, історією виникнення і розвитку філософських ідей, із філософськими концепціями, основними теоретичними проблемами філософії та її поняттєвим апаратом;

формування культури філософського мислення, світоглядної та методологічної культури користування мудрістю накопиченою людством за всю історію існування;

розвиток вміння аналізувати світоглядні проблеми на підставі критичного залучення масиву аргументів щодо тих чи інших філософських концепцій, явищ і процесів навколишньої дійсності;

навчання навикам зіставлення філософських, світоглядних ідей з практикою суспільного життя;

виховання сучасної компетентної особистості на основі гуманістичних ідеалів, національних, демократичних та громадянських цінностей.

Унаслідок вивчення курсу «Історія філософії» учні повинні засвоїти основні теоретичні положення; знати найважливіші проблеми усіх розділів програми; зрозуміти визначення фундаментальних філософських категорій; вміти застосовувати набуті знання у процесі обґрунтування своєї світоглядної та громадянської позиції щодо актуальних проблем сьогодення та під час вирішення професійних завдань.

Необхідною умовою формування світоглядної культури є активне усвідомлення ідей системного, узагальненого характеру, які виникають на основі сукупності знань, що їх набувають учні у школі. Високий рівень світоглядної культури можна забезпечити тільки тоді, коли випускник школи здатний самостійно зробити найзагальніший висновок стосовно свого місця, ролі і значення в світі.

Реалізація цієї умови можлива на основі переходу від методики, типовою особливістю якої є пояснювально-ілюстративний характер викладання в поєднанні з подальшою перевіркою результатів запам'ятовування учнем чергової теми, до методики, основним змістом якої є організація активної самостійної роботи, в процесі якої учні вчаться глибоко продумувати висновки природознавчих і гуманітарних наук, міфології, релігії і філософії, усвідомлювати на їх основі свій життєвий досвід, критично ставитися до фактів реальної дійсності, переробляючи набуті знання під час вивчення всіх навчальних предметів і нові світоглядні положення у власні погляди на навколишній світ, на своє місце в пізнанні і перетворенні світу відповідно до власних потреб й інтересів.

Основою самостійної роботи учнів відповідно до завдань курсу «Історія філософії» має стати вивчення додаткових літературних джерел, в яких висвітлено актуальні проблеми стосовно даної навчальної дисципліни.

Однією з найважливіших умов засвоєння курсу є робота з підручниками та посібниками в поєднанні з опрацюванням довідкових джерел. Її організовує вчитель, спрямовуючи учнів на глибоке опанування найголовнішого в цьому курсі, на ґрунтовні роздуми щодо основних світоглядних ідей, на широке застосування під час розв'язання світоглядних проблем інших навчальних предметів і фактів з навколишнього життя.

Головними складовими навчального процесу є розв'язання завдань пізнавального характеру, а також виконання практичних робіт, що мають бути спрямовані на розвиток в учнів самостійності мислення, формування вмінь застосовувати набуті знання в житті.

Курс «Історія філософії» зумовлює потребу в активному використанні в навчанні різноманітних форм занять. Поряд з лекціями, в яких учитель глибоко і логічно пояснює головне в змісті уроку чи теми, він проводить семінари і заняття, присвячені ознайомленню з літературними джерелами, на яких на основі раніше набутих знань, опрацювання навчальної і додаткової літератури, власного досвіду учнів обговорюють найважливіші питання теми. Застосовуються також практичні заняття, в процесі яких, використовуючи теоретичні знання, розв'язують пізнавальні задачі, а також розглядають результати виконання практичних завдань, пов'язаних зі змістом курсу. Важливою формою занять є підсумкові співбесіди, під час яких учні відповідають на запитання, що дає змогу уточнити й узагальнити набуті знання, виявити рівень засвоєння базисних понять та ідей теми.

За основу треба обрати форми, методи і засоби навчання, які забезпечують високу пізнавальну активність і самостійність учнів. Вони мають поєднуватися з багатоманітними формами позаурочної роботи, серед яких особливе місце посядуть наукові конференції, диспути, конкурси, реферати, олімпіади, участь у роботі МАН та різноманітні презентації.

Програма курсу «Історія філософії» для профільного навчання учнів 10 класів розрахована на 70 годин, вчитель самостійно визначається із кількістю годин до кожної теми, відтак передбачається лише орієнтовний розподіл годин.

Кількість годин	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
2	Вступ до історії філософії Завдання і особливості та структура курсу. Що таке філософія та історія філософії? Специфіка філософського осмислення дійсності. Філософські питання: Хто я? Для чого ми	Учень /учениця: <i>орієнтується</i> в структурі курсу; <i>виявляє розуміння</i> специфіки філософського осмислення дійсності та історії філософії;

	живемо? У чому сенс нашого життя? Що було первинним: ідея створення світу чи матерія, з якої він створений? Філософія і наука. Світогляд і філософія. Міфологія - філософія первісності. Поняття суб'єкту та об'єкту. Додаткова література й Інтернет ресурс.	<i>усвідомлює</i> сутність основних філософських питань, та понять «світогляд», «міфологія», «наука», «філософія» тощо.
7	Тема 1. Східна філософія Давня індійська філософія - даршана. Ведична філософія. Філософський напрям настика. Джайнізм. Буддизм та його чотири істини. Філософія народного Китаю Ін-Ян-Ці. Лаоцзи і даосизм. Конфуцій і конфуціанство.	<i>характеризує</i> усно і письмово особливості східної філософії; - <i>виявляє розуміння</i> основних ідей східної філософії; - <i>розкриває</i> сутність та різноманіття шкіл східної філософії - <i>визначає</i> своєрідність давньоіндійської та давньокитайської філософії.
1	Повторювально -узагальнювальний урок	
8	Тема 2. Антична філософія Зародження Античної філософії. Мілетська школа: Фалес, Анаксимандр, Анаксимен. Піфагор та його школа. Геракліт Ефеський. Елейська школа: Ксенофан, Парменід, Зенон. Атомістична теорія Демокрита. Софісти і софістика: Протагор, Горгій. Сократ і сократівський період в філософії. Платон. Аристотель. Філософія раннього еллінізму. Епікур та епікурійці. Стоїцизм. Скептицизм. Кінізм. Неоплатонізм та закінчення античної філософії.	<i>володіє</i> поняттям «антична філософія»; <i>виявляє</i> знання структури античного світогляду; <i>характеризує і співставляє</i> різні періоди античності (період натурфілософії, сократівський, високої класики, елліністичний); <i>усвідомлює</i> історичність світогляду; <i>розкриває особливості</i> античної культури в загальноісторичному процесі; <i>співвідносить</i> світоглядний вибір і реальне життя античної людини.
1	Повторювально -узагальнювальний урок	
4	Тема 3. Середньовічна філософія Періодизація історії середньовіччя. Особливості середньовічної філософії. Патристика. Квінт Тертуліан. Климент Александрійський. Оріген. Гностицизм. Святий Августин. Северин Боецій. Схоластика та її періодизація. Реалісти. Номіналісти. Герменевтика. Тома Аквінський. Томізм та неотомізм.	- <i>застосовує</i> поняття "середньовіччя", «патристика», «схоластика», "герменевтика", «апологетика» «віра», «розум»; "томізм". <i>характеризує та аналізує</i> співвідношення віри і розуму; <i>розуміє і пояснює</i> сутність та ціннісні виміри людського життя людини в епоху середньовіччя; <i>усвідомлює</i> міру свободи і відповідальності людини;
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
2	4. Філософія епохи Відродження Поняття епохи Відродження. Гуманізм та	- <i>усвідомлено оперує</i> поняттями «гуманізм»,

	<p>його сутність. Найвидатніші представники епохи Відродження. Реформація і протестантизм. Мартін Лютер. Мішель Монтень. Пікко делла Мірандола. Микола Кузанський. Якоб Бьоме. Джордано Бруно.</p>	<p>«пантеїзм», "протестантизм", «реформація»; <i>характеризує та порівнює</i> природний і духовний світ людини епохи Відродження; - <i>розрізняє і співвідносить</i> поняття геоцентричної і геліоцентричної системи; <i>орієнтується</i> в концепціях, які відображають прогресивність поглядів дослідників того часу. <i>усвідомлює</i> і пояснює діалектичність світогляду людини епохи Відродження.</p>
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
8	<p>5. Філософія Нового часу і доби Просвітництва (XVII – XVIII ст.) Френсіс Бекон. Т. Гоббс. Дж. Локк. Р. Декарт. Г. Лейбніц. Дж. Берклі. Д. Юм. Філософія французького Просвітництва : Вольтер, Ж.Ж. Руссо, Д.Дідро, П. Гольбах.</p>	<p>- <i>застосовує</i> поняття «емпіризм», «раціоналізм», «метод» «пізнання», «гносеологія»; "індукція", "дедукція", "утилітаризм", "прагматизм", "натуралізм", "свобода", "рівність", "демократія". <i>характеризує та аналізує</i> поняття свобода, рівність, демократія, просвітництво; <i>розуміє і пояснює</i> сутність та ціннісні виміри людського життя людини в епоху Нового часу та доби Просвітництва; <i>усвідомлює</i> міру свободи і відповідальності людини в той час</p>
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
8	<p>6. Німецька філософія нового часу І. Кант. Г. Гегель. Л.Фейєрбах. К. Маркс, Ф.Енгельс. Марксизм.</p>	<p><i>усвідомлює</i>, що німецька філософія нового часу підводить підсумок розвитку філософії Нового часу другої половини XVIII ст.. – першої половини XIX ст.;</p> <p>- <i>виявляє розуміння</i> основних понять німецької філософії нового часу таких як: «категоричний імператив». «мораль», «абсолютний дух», «антропологічний матеріалізм», «матеріалістична діалектика»</p> <p>- <i>характеризує</i> основні етапи розвитку німецької філософії нового часу;</p> <p>- <i>визначає</i> своєрідність кантівської та гегелівської</p>

		філософії, аналізує філософію марксизму.
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
8	7. Посткласична європейська філософія кінця XIX – XX ст. Філософія ірраціоналізму: А. Шопенгауер, Ф. Ніцше. Позитивізм О. Конта. Феноменологія. Е. Гуссерль. Екзистенціалізм. К. Ясперс. Сартр, Камю. Прагматизм. Д. Дюї. Філософія психоаналізу. З.Фрейд та його послідовники. Філософська герменевтика. М. Гайдегер. Аналітична філософія. Б. Рассел. Постмодерн. М. Фуко. Ж. Дерріда. П. Рікер. Підсумки філософії XX ст.	<i>усвідомлено оперує</i> поняттями «ірраціоналізм», «філософія життя», «воля», «надлюдина» та ін.; <i>характеризує та порівнює</i> концепції посткласичної європейської філософії; <i>- розрізняє і співвідносить</i> смисли класичної і посткласичної філософії; <i>орієнтується</i> в концепціях, які відображають прогресивність поглядів дослідників того часу; <i>усвідомлює</i> і пояснює діалектичність світогляду сучасної людини.
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
8	8. Українська філософська думка Філософія Київської Русі. Українська філософія XIV – XVI ст. Філософія Києво-Могилянської академії. Г. Сковорода. Українська філософія XIX – XX ст..	<i>Усвідомлює</i> , формування філософської думки українського етносу на самобутній міфологічній основі; <i>- виявляє</i> суттєве релігійне забарвлення української філософії Київської Русі та початку XX ст. <i>- характеризує</i> основні етапи розвитку української філософії; <i>- визначає</i> своєрідність української філософії XX ст., характеризує її особливості та напрями в різні роки.
4	Повторювально-узагальнюючі уроки	
2	Резерв	

11 клас (70 годин)

Пояснювальна записка

Програма «ФІЛОСОФІЯ» для учнів 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів (профільний рівень) розроблена з урахуванням положень Закону України «Про загальну середню освіту», Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, Концепції профільного навчання в старшій школі, Типового навчального плану загальноосвітніх навчальних закладів (суспільно-гуманітарного напрямку).

Необхідність викладання у старшій профільній школі системно-узагальненого та людино - світознавчого і світоглядно орієнтованого курсу зумовлена невідпинним процесом

гуманізації і демократизації освіти, поверненням її до визнання пріоритету загальнолюдських цінностей.

Теоретично-ідейною основою такої освіти є прогресивні надбання світової і національної світоглядної культури, визнання плюралізму думок та врахування інваріантності соціального вибору людини.

Ефективним засобом формування гуманістичної світоглядної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів є вивчення курсу «Філософія», яке було розпочато у 10 класі " Історією філософії".

Курс філософії покликаний продовження процесу введення учнів у сферу формування, функціонування і розвитку духовного виробництва, що продукує знання з основних проблем буття, мислення і пізнання. Як теоретична основа світогляду, філософія відкриває учням перевірені багатовіковою практикою духовні орієнтири для глибокого осмислення реальності. Вона дозволяє освоїти теоретичну і методологічну інтелектуальну спадщину та неоціненний, найбагатший категоріальний апарат, необхідний для успішної теоретичної і практичної діяльності. Розглядаючи людину як рівновелику цінність, філософія покликана бути саморефлексією в усвідомленні людиною змісту і цілей свого життя, долі своєї нації та людської цивілізації.

Мета вивчення курсу філософії полягає у формуванні в учнів філософської культури мислення, шляхом прилучення їх до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію його існування; здатності аналізувати світоглядні проблеми на підставі критичного залучення масиву аргументів щодо тих чи інших філософських концепцій; вміння творчо аналізувати явища і процеси навколишньої дійсності; зіставляти філософські, світоглядні ідеї з практикою суспільного життя; а також у формуванні свідомості учнів на засадах сучасних гуманістичних ідеалів, демократичних цінностей, національно-патріотичних та громадянських пріоритетів.

Унаслідок вивчення курсу «Філософії» учні повинні засвоїти основні теоретичні положення; знати найважливіші проблеми усіх розділів програми; зрозуміти визначення фундаментальних філософських категорій; вміти застосовувати набуті знання у процесі обґрунтування своєї світоглядної та громадянської позиції з актуальних проблем історії, сьогодення та майбутнього.

Необхідною умовою формування світоглядної культури є активне усвідомлення ідей системного, узагальненого характеру, які виникають на основі сукупності знань, що їх набувають учні у школі. Високий рівень світоглядної культури можна забезпечити тільки тоді, коли випускник школи здатний самостійно зробити найзагальніший висновок стосовно свого місця, ролі і значення в світі.

Реалізувати цю умову можна тільки на основі переходу від методики, типовою особливістю якої є пояснювально-ілюстративний характер викладання в поєднанні з подальшою перевіркою результатів запам'ятовування учнем чергової теми, до методики, основним змістом якої є організація активної самостійної роботи, в процесі якої учні вчаться глибоко продумувати висновки природознавчих і гуманітарних наук, міфології, релігії і філософії, усвідомлювати на їх основі свій життєвий досвід, критично ставиться до фактів реальної дійсності, переробляючи набуті знання під час вивчення всіх навчальних предметів і нові світоглядні положення у власні погляди на себе, навколишній світ, на своє місце в пізнанні світу та гармонійному співжитті у ньому.

Основою самостійної роботи учнів відповідно до завдань курсу «Філософії» має стати вивчення філософської літератури та інших джерел, в яких знайшли відображення актуальні проблеми філософії.

Однією з найважливіших умов засвоєння курсу є робота з підручниками та посібниками в поєднанні з опрацюванням довідкових джерел. Її організовує вчитель, спрямовуючи учнів на глибоке опанування найголовнішого в цьому курсі, на ґрунтовні роздуми щодо основних світоглядних ідей, на широке застосування під час розв'язання світоглядних проблем інших навчальних предметів і фактів з навколишнього життя.

Головними складовими навчального процесу є розв'язання завдань пізнавального характеру, а також виконання практичних робіт, що мають бути спрямовані на розвиток в учнів самостійності мислення, формування вмінь застосовувати набуті знання в житті.

Курс «Філософії» зумовлює потребу в активному використанні в навчанні різноманітних форм занять. Поряд з лекціями, в яких учитель глибоко і логічно пояснює головне в змісті уроку чи теми, він проводить семінари і заняття, присвячені ознайомленню з літературними джерелами, на яких на основі раніше набутих знань, опрацювання навчальної і додаткової літератури, власного досвіду учнів обговорюють найважливіші питання теми. Застосовуються також практичні заняття, в процесі яких, використовуючи теоретичні знання, розв'язують пізнавальні задачі, а також розглядають результати виконання практичних завдань, пов'язаних зі змістом курсу. Важливою формою занять є підсумкові співбесіди, під час яких учні відповідають на запитання, що дає змогу уточнити й узагальнити набуті знання, виявити рівень засвоєння базисних понять та ідей теми.

За основу треба обрати форми, методи і засоби навчання, які забезпечують високу пізнавальну активність і самостійність учнів. Вони мають поєднуватися з багатоманітними формами позаурочної роботи, серед яких особливе місце посядуть наукові конференції, диспути, конкурси, реферати, олімпіади, участь у роботі МАН та різноманітні презентації.

Програма навчального курсу «Філософії» для профільного навчання учнів 11 класів розрахована на 70 годин, вчитель самостійно визначається із кількістю годин до кожної теми, відтак програма передбачає лише орієнтовний розподіл годин.

Кількість годин	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
2	Вступ до філософії Від історії філософії до загальної філософії. Філософія в структурі осмислення дійсності, духовності та буття людини. Завдання, особливості та структура курсу "Філософія". Предмет філософії та його функції.	Учень /учениця: <i>Орієнтується</i> в структурі курсу; <i>виявляє розуміння</i> специфіки філософського осмислення дійсності; <i>усвідомлює</i> сутність предмету філософії, розрізняє «історію філософії», «загальну філософію», «соціальну філософію» "філософію історії» та «наука».
6	Тема 1. Філософське розуміння світу: буття, матерія Вчення про буття. Буття як реальність. Філософське розуміння категорії "буття". Об'єктивне буття і Я-буття. Єдність і різноманітність світу. Матерія, рух, простір і час. Основні категорії філософії.	<i>Характеризує</i> усно і письмово основні функції, що їх виконує поняття буття в філософії; <i>аргументує</i> зв'язок поняття буття із людським способом самоствердження в світі; <i>розрізняє</i> об'єктивне буття і Я-буття; - <i>виявляє розуміння</i> особливостей та основних аспектів філософського трактування буття.
1	Повторювально- узагальнювальний урок	
8	Тема 2. Людина та її буття у світі Загальне розуміння людини. Багато	<i>Володіє загальним розумінням</i> поняття " людина";

	вимірність людини. Людина і суспільство. Людина і людство. Співвідношення понять «людина – індивід – особа – особистість - індивідуальність». Вихідні цінності людського буття. Особистість, її основні ознаки і взаємозв'язок із суспільством. Соціальні ролі особистості. Роль особистості в історичному процесі.	<i>розуміє</i> сутність багато вимірності людини; <i>вміє розкривати</i> співвідношення понять «людина – індивід – особа – особистість - індивідуальність»; <i>володіє вмінням</i> розрізняти соціальні ролі особистості..
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
6	Тема 3. Філософське розуміння душі, свідомості і розуму Душа та її розуміння. Поняття і структура свідомості. Походження і сутність свідомості. Свідомість і мова. Розум. Проблема штучного інтелекту. Функції свідомості. Суспільна свідомість та її структура. Світогляд, ідеологія і суспільна психологія.	Виявляє філософське розуміння поняття "душа"; <i>знає</i> структуру свідомості та її функцій; <i>виділяє</i> ознаки, які реально підтверджують існування свідомості; <i>характеризує і порівнює</i> основні ознаки та функції свідомості для пояснення особливостей людської поведінки; <i>розуміє</i> феномен мови; <i>розкриває поняття</i> "суспільна свідомість", "світогляд", "ідеологія" і "суспільна психологія". <i>аргументовано демонструє</i> переваги та недоліки основних концепцій походження свідомості; виявляє зв'язок проблеми свідомості із найважливішими особливостями людини, людського способу буття та їх філософське осмислення.
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
6	Тема 4. Пізнання і його основні форми Сутність пізнання. Пізнання як ставлення людини до світу. Види пізнання. Знання і віра. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Почуттєве і раціональне пізнання та їх форми. Проблема істини в філософії. Істина і правда. Специфіка наукового пізнання. Співвідношення емпіричного і теоретичного знання. Форми і методи наукового пізнання. Докази і спростування.	<i>Застосовує</i> поняття «агностицизм», «гносеологія», «істина» «догматизм», «скептицизм»; <i>характеризує та аналізує</i> основні види, рівні та форми пізнання; існуючи у філософії тлумачення істини, її співвідношення із життєвою правдою людини; <i>розуміє і пояснює</i> складність і неоднозначність зв'язку людини і пізнання. <i>- усвідомлено оперує</i> поняттями «наука», «метод», «факт науковий»; <i>характеризує та порівнює</i> якими є провідні методи

		сучасної філософії та науки; <i>усвідомлює</i> і пояснює перевагу наукового пізнання над досвідним, буденним; <i>розуміє</i> співвідношення діалектики та методів наукового пізнання; принципи засади діалектичного мислення.
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
8	Тема 5. Соціальна філософія Предмет соціальної філософії. Закономірне, стихійне і випадкове в історії. Об'єктивне і суб'єктивне в соціально-історичному процесі. Суспільство та його соціальна структура. Нації, національності та народи в системі суспільства та суспільних відносин. Сім'я і суспільство. Демографічні проблеми сучасного суспільства.	Застосовує поняття «суспільство», «соціальна філософія» "історія", "соціально-історичний процес"; <i>розрізняє</i> закономірне, стихійне, випадкове, об'єктивне і суб'єктивне в історії; <i>характеризує та аналізує</i> соціальну структуру суспільства; <i>розуміє і пояснює</i> на чому базуються та як виникають нації, національності та народи; <i>вміє розкривати</i> роль суспільства та його основні функції; елементи з яких складається суспільство як цілісна система, що забезпечує соціальне життя людини. <i>Усвідомлює</i> значення сім'ї в житті суспільства.
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
9	Тема 6. Філософія економіки Філософсько-економічне мислення. Праця та її філософське розуміння. Людина в сфері економічних відносин. Поняття власності. Морально-етичні проблеми економіки. Економічний розвиток і технічний прогрес, їх позитивні та негативні наслідки. Проблеми екології. Управління економікою. Держава та її вплив на економіку.	<i>Усвідомлює</i> значення праці та економічних відносин в житті людини і суспільства; - <i>виявляє розуміння</i> поняття та інституту власності; <i>охарактеризує</i> позитивні і негативні сторони економічного розвитку і технічного прогресу; <i>усвідомлює</i> екологічні проблеми; <i>розкриває</i> функції управління економікою та роль держави у цьому процесі.
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
8	Тема 7. Філософія політики Держава та її осмислення філософською думкою. Суть держави. Ідея права: право влади та влада права. Поняття політичної влади. Влада і мораль. Лібералізм і	<i>Усвідомлено оперує</i> поняттями "держава", "право" "влада", "мораль"; - <i>характеризує</i> демократичні та ліберальні цінності;

	консерватизм. Демократія і тоталітаризм. Ідея соціальної справедливості.	<i>розкриває</i> негативні риси тоталітаризму; <i>розуміє і усвідомлює</i> ідею соціальної справедливості та шляхи її досягнення.
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
5	Тема 8. Духовне життя суспільства Філософія культури. Розуміння духовності. Суспільна свідомість та її розуміння. Політична свідомість і політична культура. Правосвідомість. Моральна і етична свідомість. Поняття культури і цивілізації. Взаємозв'язок культури та цивілізації. Національні культури та культура загальнолюдська. Глобальні проблеми сучасної цивілізації.	<i>Усвідомлює</i> , специфіку духовного життя суспільства та причини суттєвого загострення питання про сутність культури у XX -XXI ст.; <i>володіє</i> елементами політичної свідомості та культури; <i>розуміє</i> суть і значення моралі, етичної свідомості та правосвідомості; - <i>виявляє</i> суттєві ознаки культури, цивілізації; особливості глобальних проблем сучасної цивілізації; <i>розуміє складності</i> аналізу співвідношення світової культури, загальнолюдських цінностей із розвитком національних культур;
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
2	Тема 9. Філософія освіти Поняття "освіта". Роль освіти в житті людини і суспільства. Освіта упродовж життя. Суспільство знань. Освіта і сталий розвиток.	<i>Розрізняє</i> різне значення поняття "освіта"; <i>розкриває</i> роль освіти в житті людини і суспільства та концепцію освіти упродовж життя, характеризує суспільство знань.
1	Повторювально - узагальнювальний урок	
1	Резерв	